

A politikai végrehajtó szervek a JSZSZK alkotmánya, a Szerb SZK alkotmánya és a Vajdaság SZAT alkotmánytörvénye javaslatlattervezetében

1. A végrehajtó hatalomnak minden államforma keretein belül mindig nagy hatása volt a politikai berendezkedés jellegére, lényegére és hatékonyságára. A végrehajtó hatalom mindenkori létjogosultsága minden országban az illetékes szervek törvényhozó funkciójából ered, hiszen a végrehajtás fontos feltétele a politikai hatalom gyakorlásának.

Kisebb vagy nagyobb mértékben minden ország alkotmánya foglalkozik a végrehajtó hatalmi szervek helyzetével, hatáskörével és szervezeti fölépítésével. A végrehajtó szervek helyzetét Jugoszláviában a képviseleti uralom alkotmányosan kinyilvánított elvei határozzák meg, a hatalom egységét pedig a társadalmi-politikai közösségek képviseleti testületei biztosítják. Ez azt jelenti, hogy a végrehajtó szervek a képviselő-testületek alá vannak rendelve, annak tartoznak felelősséggel az általa meghatározott politika és előírások végrehajtásáért, noha ez természetesen nem zárja ki felelősségüket más szubjektumokkal szemben, ami különös sajátossága a mi szocialista öngazgatású társadalmunknak.

Minden végrehajtó hatalom két összetevőből áll: feladata részint politikai, részint pedig közigazgatási, adminisztratív jellegű. Ezek nem különülnek el teljesen egymástól, hanem szoros kapcsolatban állanak egymással, és kölcsönösen befolyásolják egymást.

A végrehajtó hatalom szervezete kedvező fejlődésen ment át Jugoszláviában, mindenekelőtt olyan értelemben, hogy egyre nagyobbra nőtt a társadalmi-politikai közösségek képviselő-testületeinek szerepe saját politikájuk és rendelkezéseik végrehajtásában.

Ilyen szempontból az 1946-os alkotmány meghozatalától máig eltelt időszakot nagyjából három részre oszthatjuk. Az első időszak az 1946-os alkotmány meghozatalával vette kezdetét. Ez az okmány kimondta, hogy a JSZNK kormánya a legfelsőbb állami és államhatalmi közigazgatási szerv. A végrehajtó hatalom mindkét összetevőjét egyesítette: a politikai-végrehajtói és a végrehajtói-közigazgatási hatalmat. Az 1953. évi alkotmánytörvény meghozatalával tovább erősödik a képviselő-testületek szerepe, és megkezdődik a második időszak. A politikai végrehajtó hatalom a Szövetségi Végrehajtó Tanács kezében összpontosul, de ugyanilyen szerepet kapnak a kép-

viselőházak hasonló végrehajtó tanácsai a köztársaságokban és az autonóm tartományokban is. Az alkotmánytörvény előírásai szerint a végrehajtó tanácsok tagjai nem tölthettek be vezetői tisztséget a közigazgatási szervekben.¹ Az 1963. évi alkotmány meghozatalával és annak későbbi módosításaival a helyzet olyan értelemben módosul, hogy a végrehajtó tanács egy-egy tagjának funkciója összeolvad a közigazgatási szervek vezetőinek feladatkörével, majd később ismét különválnak, s végül is az 1971. évi alkotmánymódosítások után ezt a kérdést az egyes köztársaságok, illetve tartományok egymástól eltérően oldották meg. A harmadik időszak tulajdonképpen mostanában kezdődik, miután elkészült a JSZSZK alkotmányának, a köztársaságok alkotmányának és a tartományok alkotmánytörvényének javaslattervezete. A most felkínált megoldások alapvető jellegzetessége abból áll, hogy a politikai végrehajtó hatalom a társadalmi-politikai közösségek képviselő-testületeinek kezében összpontosul. A különféle végrehajtói, közigazgatási funkciókat meghatározott szervek töltik be, amelyek a képviselő-testületeknek tartoznak felelősséggel munkájukért.

2. A JSZSZK alkotmányának tervezete meghatározza mindazoknak a szervezeteknek alapvető jogait, kötelezettségeit és helyzetét, amelyek politikai-végrehajtó, illetve végrehajtó-közigazgatási funkciót töltenek be, s ezzel biztosítja a rendszer egységességét e kérdés tekintetében. A köztársaságok és a tartományok, saját alkotmányukkal, illetve alkotmánytörvényükkel a szövetségi alkotmány rendelkezései szerint határozzák meg e szervek hatáskörét. Ehhez hasonló előírások kerülnek be a politikai végrehajtás és a végrehajtói közigazgatás tekintetében a státutumokba is a községekben és a városi közösségekben, mint különleges öngazgatású társadalmi-politikai közösségekben.

A JSZSZK alkotmánya (125. sz.) előírja, hogy a társadalmi-politikai közösségek képviselő-testülete tanácsot hoz létre a testület politikai-végrehajtó funkciójának végzésére. E tanács legfőbb jellegzetességeit már a szövetségi alkotmány tervezete meghatározza.² A politikai-végrehajtói ügyek mellett ez a tanács más általános politikai jellegű teendőket is végez, összhangban az alkotmány, a tartományi alkotmánytörvény, illetve a községi alapokmány rendelkezéseivel. Előíranyozták azt a lehetőséget is, hogy a politikai-végrehajtói ügyek tanácsa egyenrangúan vesz részt a határozatok meghozatalában az öngazgatású közösségek tanácsával, amikor ezt az alkotmány, a tartományi alkotmánytörvénye, illetve a község státútuma megköveteli.

A köztársasági alkotmány és a tartományi alkotmánytörvény tervezete a politikai-végrehajtói ügyek tanácsára vonatkozóan átvette a szövetségi alkotmány tervezetének rendelkezéseit, feldolgozza azokat, és saját meghatalmazásaikkal összhangban előírják e tanács jogait és kötelezettségeit.

A politikai-végrehajtói ügyek tanácsának megválasztásával kapcsolatban a szövetségi alkotmány tervezete csupán két dolgot határoz meg; kimondja, hogy a) a választás módját a köztársasági alkotmány, a tartományi alkotmánytörvény, illetve a községi státútum írja elő, és b) a tanács tagjait annak a jelölő listának az alapján kell megválasztani, amelyet a JDNSZSZ határozott meg (126. sz.). Alkotmányos jogerőre emelkedett a lemondás is a következő esetekben: a) ha a tanács olyan meggyőződésre jutott, hogy nem képes biztosítani a politika és a képviselő-testület által hozott előírások vég-

rehajtását, és b) ha arra a véleményre jut, hogy nem végezheti tovább eredményesen a munkáját, amennyiben a képviselő-testület nem hoz meghatározott előírásokat. (125. sz. 4. bek.).

3. Vajdaság SZAT alkotmánytörvényének tervezete szerint a tartományi képviselőház politikai-végrehajtó funkcióját a Tartományi Tanács tölti be. A tanács hatáskörét a 318. szakasz írja elő. A szövetségi alkotmánytörvényben előírányzott jogok és kötelezettségek mellett ez a rendelkezés több más ügyet is a Tartományi Tanács hatáskörébe utal. Például: eljárást indít az alkotmányosság és törvényesség értékelésére; kezdeményezi a képviselőház hatáskörébe nem tartozó társadalmi megállapodások létrehozását és részt vesz azokon stb. Bizonyos ügyeket a képviselőház hatásköréből ez a tanács önállóan intéz. E tekintetben elég szerteágazó kérdésekről van szó, amelyeknek általános politikai jelentőségük van. Az alkotmánytörvény tervezetének 319. szakasza értelmében a Tartományi Tanács kizárólagos hatáskörébe tartoznak a következő kérdések: önállóan tárgyalja meg és rendezi a belpolitikai, a biztonsági kérdéseket, a bűncselekményeket és gazdasági vétségeket és a velük kapcsolatos felelősségeket, a szabálysértési rendszert és a büntetések és szankciók végrehajtásának rendszerét, az igazságszolgáltatási, általános igazgatási, házassági és családi, jogi, örökösödési jogi kérdéseket és viszonyokat, és a polgárok más státuskérdéseit, a felekezeti közösségek jogi helyzetének, az amnesztiának, a megkegyelmezésnek kérdéseit, a polgárok szabadságjogaival és köteleiségeivel, a szervek és szervezetek munkájával, a statisztikával, a kataszterrel, a választói névjegyzékekkel, a közösségek területei felosztásával, a referendumok törvényességének megvalósításával kapcsolatos és más általános politikai jelentőségű kérdéseket és viszonyokat.

A tartományi alkotmánytörvény tervezetének 320. szakasza meghatározza, hogy milyen kérdéseket intéz a Tartományi Tanács együttesen az Öngazgatású Közösségek Tanácsával. Ezek a kérdések két alapsoportba sorolhatók: a) döntések Vajdaság SZAT alkotmánytörvényének megváltoztatásáról, hozzájárulás a szövetségi és köztársasági alkotmány módosításához, döntéshozatal a tartományi határainak megváltoztatásáról, és b) különféle határozatok a választásokkal, a kinevezésekkel, visszahívásokkal és a tisztségviselők felmentésével kapcsolatban: a tartományi küldöttek megválasztása a JSZSZK képviselőháza Köztársaságok és Tartományok Tanácsába; a JSZSZK Elnöksége tagjainak megválasztása; Vajdaság SZAT Elnöksége elnökének és tagjainak megválasztása és visszahívása; a Tartományi Tanács tagjainak megválasztása és felmentése; a képviselőház tisztségviselőinek megválasztása; a Vajdasági Alkotmánybíróság és más bíróságok elnökének és bírúinak megválasztása és felmentése; a Tartományi Titkárok Tanácsa elnökének kinevezése és felmentése; a tartományi közigazgatási szervek és a tartományi érdekű teendők végző szervezetek más vezetőinek, valamint az alkotmánytörvény tervezete által meghatározott más tisztségviselőknél a kinevezése és felmentése.

A Tartományi Tanács tagjainak megválasztása tekintetében két megoldás lehetséges. Amikor a tanács tagjait együttesen választják, akkor erre a Vajdasági DNSZSZ Tartományi Választmánya által megerősített jelöltek listája alapján kerül sor, s a tagokat Vajdaság SZAT képviselőházának Öngazga-

tású Községek Tanácsa választja, a polgárok pedig referendum útján erősítik meg azt (303. sz.). A visszahívás is referendum útján történik. Ha azonban a Tartományi Tanácsnak csupán egyes tagjairól van szó, ezek megválasztását és visszahívását törvény szabályozza. Ezt a megoldást a célszerűség teszi indokolttá, noha kivételnek tekinthetjük az általános szabály alól.

A Tartományi Tanács a maga jogainak gyakorlásáért és kötelességeinek teljesítéséért a Tartományi Képviselőháznak felel, pontosabban az Öngazgatású Községek Tanácsának, amelynek megvan a joga a felelősségre vonásra. Ez a tanács semmisnek nyilváníthatja, vagy hatályon kívül helyezheti a Tartományi Tanács azon rendelkezéseit, amelyek ellentétben állanak az alkotmánytörvénnyel, valamely tartományi törvénnyel, vagy a képviselőház egyéb előírásaival, s ugyanakkor a bizalmat is megvonhatja szavazás útján a Tartományi Tanácstól. Ez esetben a tanács testületileg lemondhat, de ha erre nem kerül sor, akkor a visszahívásról referendum útján döntenek. Az Öngazgatású Községek Tanácsa felmentheti tisztsége alól a Tartományi Tanács egyes tagjait, éspedig annak kérésére, a Tartományi Tanács elnökének javaslatára, valamint meghatározott számú küldött javaslatára az ügyrenddel összhangban.

A Tartományi Tanács helyzetével, jogaival és kötelességével, valamint felelősségével kapcsolatban felvetődik néhány kérdés. Mindenekelőtt hangsúlyozni kell, hogy az új Tartományi Tanács két alapvető szempontból különbözik a jelenlegi tanácstól: a) ez a tanács többé nem általános hatáskörű tanácsa a képviselőháznak és b) a Tartományi Tanács hordozója a képviselőház politikai-végrehajtó funkciójának. A tartományi alkotmánytörvényének tervezete a politikai-végrehajtói ügyek mellett a teendőknek még két csoportját utalja a Tartományi Tanács hatáskörébe. Az egyik az általános politikai jelentőségű ügyek munkaköre, és e kérdések tekintetében a Tartományi Tanács önállóan dönt. A teendők másik körének intézésében egyenrangúan dönt az Öngazgatású Községek Tanácsával. De a hatásköröknek épp ez a kettőssége bizonyos dilemmákat is felvet, amelyek már az alkotmánydokumentumok tervezetének kidolgozása során is vita tárgyát képezték. A kérdés mindenekelőtt az, hogy a politikai-végrehajtói ügyek mellett a tanács tevékenységi körébe kell-e utalni a döntéshozatalt más kérdésekben is? Szerintünk a Tartományi Tanácsnak semmiképpen sem kellene képviselőházi jogokkal rendelkeznie, tehát nem kellene olyan helyzetbe hozni, hogy a képviselőház hatáskörébe tartozó kérdésekben is döntéshozatali joga legyen, s hogy bizonyos kérdésekben egyenrangúan döntsön az Öngazgatású Községek Tanácsával. A Tartományi Tanács hatáskörébe csupán olyan ügyeket kellene utalni, amelyek összhangban vannak politikai-végrehajtó funkciójával. Ebből következik, hogy az alkotmánytörvény tervezetéből ki kellene hagyni mindazokat a rendelkezéseket, amelyek önállóságot biztosítanak számára a képviselőház hatáskörébe tartozó ügyek intézése tekintetében (319. sz.), továbbá azokat a rendelkezéseket, amelyek előírják, hogy a Tartományi Tanács egyenrangúan dönt bizonyos kérdésekben az Öngazgatású Községek Tanácsával (320. sz.). Ezzel összhangban a JSZSZK alkotmányának javaslattervezetéből is ki kellene hagyni azokat a rendelkezéseket, amelyek lehetővé teszik, hogy a köztársasági alkotmányok, a tartományi alkotmánytörvények vagy a községi statútumok a politikai-végrehajtói feladatok végzésével megbízott tanács hatáskörébe utaljanak más

olyan ügyek intézését is, amelyeknek általános politikai jelentőségük van (125. sz., 1. bek.), valamint azt a rendelkezést, amely lehetővé teszi, hogy bizonyos kérdésekben ezek a tanácsok egyenrangúan döntsenek az öngazgatású közösségek tanácsaiban (125. sz. 3. bek.). Ha ezek az előírások mégis megmaradnak a szövetségi alkotmányban, és alkalmazásukra is sor kerül amikor megállapítják a politikai-végrehajtói ügyeket intéző tanácsok hatáskörét, továbbá, ha figyelembe vesszük e tanácsok helyzetét, megválasztásuk módját és felelősségüket, mindez oda vezethet, hogy a képviselőházak hatáskörébe tartozó ügyek intézésében eltávolodunk a dolgozó emberektől. Amikor a Tartományi Tanácsról van szó, e vélemény mellett szól az a politikai elhatározás is, hogy a társadalmi-politikai közösségek képviselő-testületeit a küldöttrendszer elvei alapján alakítsuk ki, hiszen a Tartományi Tanács helyzete, megválasztásának módja, visszahívásának lehetősége és felelősége ellentétben áll ezzel az elvvel.

Inkább megfelelő lenne, ha a Tartományi Tanácsot az Öngazgatású Községek Tanácsa választaná meg a Vajdasági DNSZSZ javaslatára. Ez esetben következetesebben valósulhat meg a Tartományi Tanács felelősége a képviselőházzal szemben, ami egészen természetes követelmény, hiszen, ha már a Tartományi Tanács gondoskodik az Öngazgatású Községek Tanácsa politikájának és előírásainak végrehajtásáról, akkor felelősséggel is ennek a tanácsnak kell tartoznia. Ez képezi az egyik alapvető elvet, amely szabályozza a képviselőház és az általa meghatározott politika végrehajtó szervének viszonyát minden olyan politikai rendszerben, amely a hatalom gyakorlásának képviselőházi rendszere mellett foglalt állást, mint olyan hatalomszevezési rendszer mellett, amely biztosíthatja döntő szerepének érvényre juttatását feladatainak végrehajtásában. A jelenlegi megoldások nem szavatolják ezt. Az Öngazgatású Községek Tanácsa megvonhatja ugyan a bizalmat a Tartományi Tanácsról, és ezt követően a visszahívás kérdését referendumra bocsáthatja. Felvetődik azonban a kérdés: mi történik, ha a referendumon nem szavazzák meg a visszahívást, és a Tartományi Tanács továbbra is hivatalában marad. Aligha várhatjuk el a jogok és kötelességek hatékony teljesítését a képviselőháztól, ha a két tanács közé meg nem értés ver éket. Az alkotmánytörvény tervezete erre vonatkozóan semmilyen megoldást nem kínál fel. Aligha lenne helyes megoldás, ha ilyen esetben netán az Öngazgatású Községek Tanácsa lenne kénytelen visszalépni. A politikai-végrehajtói funkcióban levő szerv helyzetének természetéből ered, hogy felelősséggel kell tartoznia a képviselőháznak, s ez utal az alkotmányos megoldás milyenségére is, amelynek szavatolnia kell e felelőség megvalósulását, ide értve a tanács leváltásának lehetőségét is minden olyan esetben, amikor többé már nem élvezheti a képviselőház bizalmát. Minden más megoldás kérdésessé teszi a képviselőház helyzetét, konkrét esetben az Öngazgatású Községek Tanácsának helyzetét, ami annál jelentőségesebb kérdés, mivel ezt a testületet a dolgozó emberek küldöttei alkotják.

4. A Szerb Szocialista Köztársaság Képviselőházát a köztársasági alkotmány tervezete szerint az Öngazgatású Községek Tanácsa és a Köztársasági Tanács képezi (299. szak. 1. bek.). A Köztársasági Tanácsnak háromféle hatásköre van: önálló, egyenrangú az Öngazgatású Községek Tanácsával,

és közös, amelyet a képviselőházi tanácsok együttes ülésén valósít meg. A Köztársasági Tanács önállóan tárgyalja meg és rendezi az összes általános politikai jelentőségű kérdéseket, amelyek tekintetében nem együttesen dönt az Öngazgatású Közösségek Tanácsával egyenrangúan vagy a két tanács együttes ülésén, s emellett önállóan végzi a politikai-végrehajtói ügyeket (309. sz.).

A Köztársasági Tanács önállóan tárgyal és határoz a belpolitika, a biztonság, az igazságszolgáltatás, az általános igazgatás területére vonatkozó kérdésekről és viszonyokról, valamint a polgárok szabadságjogainak, jogainak, kötelességeinek kérdéséről, a szervek és szervezetek munkájának törvényességéről és más általános politikai jelentőségű kérdésekről (309. sz. 1. bek.).

A Köztársasági Tanács politikai-végrehajtó teendői közé tartoznak mindazok a feladatok, amelyeket 125. szakaszának 2. bekezdésében a szövetségi alkotmány felsorol, s amelyeket a Szerb SZK alkotmányának tervezete is idéz, de emellett más ügyeket is intéz. Említsünk meg csupán néhányat: a törvénnyel összhangban rendelkezik a köztársaság meghatározott alapjaival; kezdeményezi társadalmi megállapodások megkötését és részt vesz benne; megtárgyalja az alkotmányosság és a törvényesség helyzetét és általános problémáit; megtárgyalja a köztársasági bíróságoknak és a köztársasági köztársasági bíróságnak a törvények végrehajtásáról és az igazságszolgáltatás általános problémáiról szóló jelentéseit; megtárgyalja a képviselőház végrehajtó tanácsa és a köztársasági igazgatási szervek jelentéseit, politikai felügyeletet gyakorol munkájuk felett; meghatározza a végrehajtó tanács munkájára vonatkozó elvi álláspontokat, valamint a köztársasági igazgatási szervek munkájára vonatkozó általános álláspontokat; felfüggeszti a végrehajtó tanácsnak és a köztársasági igazgatási szerveknek a törvénnyel és a képviselőház más általános előírásaival nem összeegyeztethető jogszabályait; megállapítja a köztársasági igazgatási szervek munkája szervezetének alapjait. A Köztársasági Tanács emellett igen jelentős kérdésekben dönt egyenrangúan az Öngazgatású Közösségek Tanácsával, vagy közösen a képviselőház tanácsainak együttes ülésén.³ Ha egészében tekintjük át a Köztársasági Tanács helyzetét, jogait és kötelességét, noha az alkotmánytervezet szerint ez a szerv sem tekinthető általános hatáskörű tanácsnak, mégis az a benyomásunk, hogy hatásköre túlméretezett. Ehhez különösen az járul hozzá, hogy a Köztársasági Tanács tagjait, törvénnyel összhangban, a polgárok közvetlen módon választják azok közül a jelöltek közül, akinek listáját a Szocialista Szövetség Köztársasági Választmánya állítja össze. A Köztársasági Tanács helyzetével kapcsolatban a legnagyobb hiányosság az, hogy az alkotmányszöveg nem állapítja meg felelősségét az Öngazgatású Közösségek Tanácsával szemben az általa meghatározott politika és általános előírások végrehajtásáért. De teljes felelősségről nem is lehetne szó, amennyiben a Köztársasági Tanács tagjait az eredeti rendelkezések szerint választjuk meg. Ezért ezt a két kérdést együttesen kellene vizsgálat alá venni, tekintettel a közöttük fennálló összefüggésre. Egészen bizonyosra vehető ugyanis, hogy amennyiben az Öngazgatású Közösségek Tanácsa nem jut döntő szerephez a Köztársasági Tanács és annak egyes tagjai megválasztásának és visszahívásának jogkörében, akkor a Köztársasági Tanács felelőssége tekintetében nem is várhatunk el következetességet. A Köztársasági Tanács hatáskörére is érvényes tehát bizonyos értelemben mindaz, amit a Tarto-

mányi Tanács jogaival és kötelezettségeivel kapcsolatban a korábbiakban már megállapítottunk.

5. A végrehajtói-igazgatási ügyek intézését, a közigazgatási szervek munkájának koordinálását és összehangolását az alkotmányos szövegek külön szervekre ruházzák át, amely munkájáért a képviselő-testületeknek felel. Ezt a szervet azok a tisztségviselők alkotják, akik a közigazgatási szervek munkáját irányítják, de lehetnek a szervnek más tagjai is. A szövetségben a végrehajtói-igazgatási funkciót a Szövetségi Végrehajtó Tanácsra bízták (JSZNK alkotmánytervezete 322. sz.), a Szerb Szocialista Köztársaságban ezeket a feladatokat a Képviselőház Végrehajtó Tanácsa végzi (a köztársasági alkotmánytervezet 353. sz.), míg a tartományban a Tartományi Titkárok Tanácsát bízták meg ezzel a feladatkörrel (VSZAT alkotmánytörvénye tervezetének 367. szakasza). Az alkotmánydokumentumok minden tervezetében meghagyták azt a lehetőséget, hogy a községek önállóan határozzák meg saját statútumukban a községi közigazgatási szervek munkájának koordinálását és összehangolását.

Jegyzetek

- ¹ Két kivétel volt: a külügyi államtitkárság és a honvédelmi államtitkárság élére a Szövetségi Végrehajtó Tanács saját tagjait állította.
- ² A szövetségi alkotmány tervezetének rendelkezései szerint (125. sz. 2. bek.) a politikai-végrehajtó tanács a következő ügyeket intézi: 1) az Öngazgatású Községek Tanácsainak előterjesztést tesz a politika megszabására és általános előírások meghozatalára, illetve véleményt mond azoknak az előírásoknak és intézkedéseknek a javaslatairól, amelyeket nem ő terjesztett elő; 2) előterjesztést tesz a társadalmi tervre és a költségvetésre, illetve hozzájárul ahhoz; 3) gondoskodik a képviselőház által meghatározott politika és meghozott előírások végrehajtásáról, és felelősséggel tartozik ezért. Ennek érdekében jogszabályokat hoz az alkotmány, az alkotmánytörvény vagy más szabályzat felhatalmazása alapján; 4) kialakítja az igazgatási szervek munkájára vonatkozó elvi álláspontokat és irányvonalat. Ezt a munkát egyúttal politikailag ellenőrzi, s ezzel összhangban hatályon kívül helyezi azokat az előírásokat, amelyek ellentétben vannak a képviselő-testület által hozott általános előírásokkal; 5) a választások alkalmával az öngazgatású községek tanácsainak javaslatot tesz meghatározott tisztségviselők megválasztására és kinevezésére; 6) más ügyeket is intéz összhangban az alkotmány, az alkotmánytörvény és a statútumok rendelkezéseivel.
- ³ A Szerb SZK alkotmánytörvénye tervezetének 311. szakasza értelmében a Köztársasági Tanács egyenjogúan tárgyal és határoz az Öngazgatású Községek Tanácsával a társadalmi-politikai közösségek pénzelésének rendszeréről; a társadalmi-politikai közösségek bevétele forrásainak és nemleinek rendszeréről; bűncselekmények, gazdasági vétségek és az értük való felelősség meghatározásáról; a szabálysértési rendszerről; az ideiglenes intézkedések bevezetéséről; a tulajdonjogi és egyéb dologi viszonyokról; a családi viszonyokról; a gondnokságról; a lakás- és kommunális viszonyokról; a társadalmi önvédelemről; a honvédelemről, a külpolitikáról és a nemzetközi viszonyokról; a statisztikáról; a földmérésről és telekkönyvezésről; a természetvédelemről és az ember környezetének védelméről; a közlekedésbiztonságról. A tanácsok együttes ülésén határoznak: a Szerb SZK alkotmányának módosításáról; a JSZSZK alkotmánya módosításának jóváhagyásáról; arról, hogy a tartományi alkotmánytörvény nincs-e ellentétben a Szerb SZK alkotmányával; a köztársaság határainak megváltoztatásáról; a képviselőház ügyrendjének megállapításáról; s az együttes ülésen választják meg a küldötteket és a képviselőket a szövetségi szervezetbe, a tisztségviselőket a képviselőházba, az elnököket és a bírákat a Szerbiai Alkotmánybíróságba és más bíróságokba, amire a törvény felhatalmazza stb.

Politički izvršni organi u nacrtu Ustava SFRJ, Ustava SRS i Ustavnog zakona SAP Vojvodine

Ukazujući na značaj izvršne vlasti za sagledavanje karaktera, suštine i efikasnosti društveno-političkog sistema, autor daje i kratak pregled organizacije izvršne vlasti u SFRJ i ocenjuje da je ona imala pozitivnu evoluciju u tom smislu što se povećavala uloga skupštine društveno-političke zajednice u izvršavanju svoje politike i svojih opštih akata.

Osnovna prednost razmatranja su odredbe Nacrta Ustava SFRJ, SRS i Ustavnog zakona SAP Vojvodine koje se odnose na vršenje političko-izvršne funkcije skupština društveno-političkih zajednica. Iz kritičkog osvrta autora proizilaze dva osnovna opredeljenja u pogledu položaja i funkcije veća za vršenje političko-izvršnih poslova. a) Nadležnost ovog veća treba svesti samo na vršenje političko-izvršnih poslova skupština društveno-političkih zajednica i b) položaj veća za vršenje političko-izvršne funkcije treba da bude takav da ona za svoj rad odgovara Veću samoupravnih zajednica, kojem istovremeno treba omogućiti da tu odgovornost i ostvaruje. U tom smislu date su određene sugestije za izmenu nacrta ustava odnosno Ustavnog zakona SAP Vojvodine. Ovim izmenama jača se položaj veća samoupravnih zajednica i adekvatnije postavlja pitanje odgovornosti veća za vršenje političko-izvršnih poslova uključujući i mogućnosti ostvarivanja te odgovornosti.

Zusammenfassung

Die politischen Vollzugsorgane in dem Verfassungsentwurf der SFRJ, der SRS und den Verfassungsgesetz der SAP Woiwodina

In seinem Artikel verweist der Verfasser auf die Bedeutung der vollziehenden Gewalt für das Begreifen des Charakters, des Wesens und der Wirksamkeit des gesellschaftspolitischen Systems und gibt einen kurzen Überblick über die Organisation der vollziehenden Gewalt in der SFRJ, wobei er der Meinung ist, dass diese eine positive Evolution durchging im Sinne, dass die Rolle der Gemeindeversammlung einer gesellschaftlich-politischen Gemeinschaft in der Vollziehung ihrer Politik und ihrer allgemeinen Akten immer grösser wurde.

Ausgangspunkt seiner Erörterungen bilden die Bestimmungen des Verfassungsentwurfs der SFRJ, der SRS und des Verfassungsgesetzes der Autonomen Provinz Woiwodina, und zwar jene Bestimmungen, die sich auf die Ausübung der politisch-vollziehenden Funktion der Gemeindeversammlungen gesellschaftlich-politischer Gemeinschaften beziehen. Bezüglich der Lage und Funktion des Rats zur Ausübung politisch-vollziehender Angelegenheiten, gehen aus der kritischen Rückschau des Autors zwei Grundaussagen hervor: a) die Zuständigkeit dieses Rats soll nur auf die Verrichtung politisch-vollziehender Angelegenheiten der Gemeindeversammlungen gesellschaftlich-politischer Gemeinschaften beschränkt werden und b) die Lage des Rats zur Ausübung politisch-vollziehender Funktionen soll derart sein, dass er für seine Arbeit dem Rat der Selbstverwaltungsgemeinschaften verantwortlich ist. Diesem letzteren soll gleichzeitig ermöglicht werden, diese Verantwortung auch verwirklichen zu können. In diesem Sinne gibt der Verfasser auch einige Vorschläge zur Änderung des Verfassungsentwurfs bzw. des Verfassungsgesetzes der SAP Woiwodina.

Diese Änderungen stärken die Lage des Rats der Selbstverwaltungsgemeinschaften und die Frage der Verantwortung des Rats zur Ausübung politisch-vollziehender Angelegenheiten wird durch diese Änderungen adäquater bestimmt, einschliesslich die Möglichkeit der Verwirklichung dieser Verantwortung.